

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 12/01229-2
Saksbehandler Camilla Lundmark

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Komité for tjenesteutvikling 2011 - 2015	10.04.2012	16/12

Høringsuttalelse NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning

Saken er fremmet etter prinsippet om fullført saksbehandling.
Følgende har vært medsaksbehandlere:

Vedlegg:

Høringsbrev 03.02.12

NOU2011:20 www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2011/nou-2011-20.html?id=666389

Sammendrag:

Ved kongelig resolusjon 29.oktober 2010 ble det oppnevnt et utvalg til å foreta en utredning om hva slags makt og muligheter til medvirkning ungdom har i vårt samfunn. I mandatet ble utvalget bedt om å utrede ulike metoder for å øke unges makt over samfunnsutviklingen i tillegg til mestring og makt over eget liv. Utvalget ble bedt om å konsentrere seg om ungdomsbefolkningen i alderen 12-26 år og hvor de skulle legge til grunn perspektiver knyttet til kjønn, kultur, ulik etnisk bakgrunn, nedsatt funksjonsevne og levekår til grunn for sitt arbeid. Det vil være viktig å se dette i lys av at deltakelsesordninger for ungdom skal bidra til å utjevne forskjeller, ikke forsterke dem.

Høringsfristen er satt til 07.mai 2012.

Sarpsborg kommune har i forbindelse med denne høringen invitert ungdomsbefolkningen i Sarpsborg til et åpent møte for å si sin mening. Her deltok en liten gruppe fra ungdommens bystyre i Sarpsborg. Innspillene fra ungdommen er vektlagt stor betydning i høringsuttalelsen. I tillegg har ungdomsteamet i barneverntjenesten blitt invitert til å si noe om kapittel 9 - unge under offentlig omsorg.

Utvalget har følgende kapitler til gjennomgåelse:

- Kapittel 3 Skolens demokratioppdrag
- Kapittel 4 Organisasjonskanalen
- Kapittel 5 Myndighetsinitierte ordninger for medvirkning
- Kapittel 6 Valgkanalen
- Kapittel 7 Digitalt medborgerskap
- Kapittel 8 Personvern i nye medier
- Kapittel 9 Unge under offentlig omsorg

Sarpsborg kommune vil berøre alle nevnte kapitlene, noen bli gitt større oppmerksomhet enn andre. Mulige økonomiske konsekvenser vil fremkomme under det enkelte kapittel.

Utredning:

Kapittel 3 Skolens demokratioppdrag: Utvalget foreslår å styrke demokratiopplæringen i skolen ved innføring av nytt demokratifag og skolevalg. Videre bes myndighetene om å utrede om elevgrupperåd bør lovfestes, om rett til elevrådsmidler bør forskriftsfestes og om lærere med ansvar for elevråd bør tilføres mer kompetanse. De vektlegger videre at skolene bør ha en åpen holdning til å bli benyttet av frivillige organisasjoner og politiske partier og at elevenes engasjement utenfor skolen anerkjennes. 20 dagers rett til fravær i videregående skole anbefales, videre at utøvelse av tillitsverv og lignende gis grunnlag for alternative arbeidskrav i relevante fag.

Sarpsborg kommune er enig med utvalget om nødvendigheten av å styrke demokratiopplæringen i skolen. Dog er ikke Sarpsborg kommune enig i at dette bør gjøres ved innføring av nytt demokratifag. Sarpsborg kommune anser at dette perspektivet bør integreres i flere av eksisterende fagområder og ikke som enkelt fag. Demokratifaget er allerede godt nok ivaretatt gjennom blant annet samfunnsfag, RLE og elevrådsarbeid m.m. Dette er samsvarende med det som representanter fra ungdommens bystyre i Sarpsborg påpekte. De var positive til mer demokrati og kunnskap om dette i skolen. Deres erfaringer tilsa at det er ulik grad av hvor mye tid som benyttes og hvilken kunnskap de får ta del i. De mente at det var viktig at det ble lagt føringer for hvordan dette skulle formidles samlet for kommunen, slik at det ikke blir opp til hver enkelt lærer og skole. For eksempel ønsket de at grunnskolen hadde mer kunnskap om de ulike politiske partiene også når det ikke var valgtider, og ikke bare om oppbyggingen av demokratiet generelt.

Dersom det skulle vedtas et nytt demokratifag i skolen stiller kommunen spørsmålsteget i forhold til hva dette faget skulle gå på bekostning av eller om lengre skoledager vil bli en realitet.

Innføring av obligatorisk skolevalg på videregående og frivillig skolevalg i grunnskolen vil ikke ha noen innvirkning på reell medvirkning, men vil være et godt utgangspunkt for bredere kunnskap om deres muligheter for delaktig senere. Representanter for ungdommens bystyre ga positive tilbakemeldinger til skolevalg, også i ungdomskolen. De anså dette som tilførsel av ny kunnskap.

Sarpsborg kommune støtter ikke forslag om et nytt demokratifag i skolen, men støtter forslag om skolevalg både ved ungdomskole og videregående skole.

I forbindelse med høringsuttalelse knyttet til innføring av valgfag i skolen, uttalte ungdommens bystyre i Sarpsborg at det er viktig at tid til elevrådsrelatert arbeid (gis prioritet og legitimitet ved at det forskriftsfestes. Ved at elevgrupperåd blir lovfestet vil dette medføre en økt anerkjennelse for engasjementet som ungdommen viser. En valgt satsing og prioritering av elevgrupperåd vil medføre en god demokratiutvikling. Sarpsborg kommune deler denne oppfatningen og ser elevgrupperåd som et viktig bidrag til demokratiopplæringen. Samtidig er det fare for å bli for detaljstyrt i denne prosessen. Det er særdeles viktig at det gis rom for skolenes ulikhet i utvikling av dette arbeidet. Når det gjelder forslaget om å øke kompetansen til ansatte med ansvar for elevrådet mener Sarpsborg kommune at kunnskap om elevmedvirkning skal være integrert i all undervisning og ikke spesielt til elevrådsarbeid.

Sarpsborg kommune er enig i at det blir foretatt en utredning om elevgrupperåd bør lovfestes, og om rett til elevrådsmidler bør forskriftsfestes, men at det må vises varsomhet

mot detaljstyring. Sarpsborg kommune støtter ikke forslaget om at de som arbeider med elevråd bør ha mer kompetanse om elevmedvirkning enn andre ved skolen.

For å sikre reell medvirkning må dette være på skolens agenda, arbeidet må prioriteres og det bør settes av tilstrekkelig tid. Elever som viser engasjement for demokratiutvikling bør honoreres med gyldig fravær. Dette er samsvarende med det ungdommene fra Sarpsborg mener. Når det gjelder fravær i den videregående skole ved organisasjonsarbeid opplevde ungdomsgruppen det som "urettferdig" at elever i videregående skole fikk fravær selv om det var gyldig på dager hvor det er ungdommens bystyre møter. De mente at denne type arbeid var viktig og at det var mulig for elever som deltok i dette arbeidet å ta igjen eventuelt skolearbeid.

Sarpsborg kommune støtter forslaget om 20 dagers fravær i forbindelse med tillitsverv og lignende.

Kapittel 4 Organisasjonskanalen: Utvalget foreslår at det gis et statlig tilskudd for å sikre en bedre inkludering av alle ungdomsgrupper i frivillige organisasjoner. I tillegg til at skolens lokaler kan bli benyttet av frivillige organisasjoner etter skoletid, bør det avsettes særskilte ressurser til lederkapasitet og oppfølging. Samtidig oppfordres kommunene til å tilrettelegge for økt medvirkning ved at det etableres lokale samarbeidsråd med representanter fra flere ulike barne- og ungdomsorganisasjoner.

Når det gjelder å inkludere ungdomsgruppene med lav deltakelse i frivillige organisasjoner sees dette på som et positivt ledd i å inkludere mangfoldet i samfunnet vårt og engasjere enda flere ungdom både på fritiden og i samfunnet generelt. Utvalget foreslår at dette kan skje gjennom statlige støtteordninger for å sikre lederkapasitet og videre drift. Dette blir vesentlig i forhold til å starte eller opprettholde organisasjoner. Når det gjelder lån av skolens lokaler utenom undervisningstid gjøres dette i stor grad allerede i Sarpsborg kommune. Det er positivt med åpne skoler på ettermiddagstid da det betyr at lokalsamfunnet er levende og tilbyr aktiviteter til barn og unge. Samtidig er det en utfordring at skolens lokaler står åpne i forhold til mer slitasje og økte driftsutgifter både på vedlikehold og administrering av utleie.

Sarpsborg kommune støtter utvalgets syn på at det avsettes statlige midler for å sikre nødvendig ressurser til lederskap og oppfølging. Bruk av skolens lokaler utenom undervisningstid ansees å være særdeles positivt, og bør søkes imøtekommet.

Når det gjelder å styrke barne- og ungdomsorganisasjonenes muligheter til å delta inn i kommunal politikkutforming og planprosesser ser Sarpsborg kommune at dette kan være et spørsmål om organisering og hvordan dette skal løses i praksis med tanke på ressurser. I dag bruker Sarpsborg kommune allerede ressurser på å organisere ungdommens bystyre ut mot skolene. Det vil ta mye tid og ressurser å organisere også ut mot frivillige organisasjonene. De frivillige organisasjonene er allerede til dels representert gjennom medlemmer i ungdommens bystyre. Sarpsborg kommune ønsker å få kartlagt hvilke organisasjoner som er representert i ungdommens bystyre kommende skoleår og se dette opp mot mangfoldet av organisasjoner i Sarpsborg kommune. Skolen er de unges arena og der alle har mulighet til å stille til valg da det er lovfestet at alle skal gå i skolen. Der kan valget gjennomføres i tråd med annen kunnskap om demokrati og sees opp mot både kunnskap, praktisk læring og deltakelse. Kanskje er det mulig å se hvordan frivillige organisasjoner kan hjelpe sine unge medlemmer å stille til valg på sin skole? Eksempler på dette vil være å hjelpe de unge til å stå fram med sine meninger, sine ønsker for samfunnet og sitt lokale samfunn. De frivillige organisasjonene kan være mange i større kommuner og spørsmålet er hvilke organisasjoner som skal delta i felles fora og videre eventuelt inn mot ungdomsrådene. Faren er at det uansett må settes enkelte føringer for hvilke organisasjoner som skal delta og dermed kan enkelte grupper uansett falle utenfor. Da er det mulig at spriket mellom "eliten" og de mindre organisasjonene blir enda større. Dersom

organisasjonene selv skal "melde" seg inn i større grupper for eventuelt å delta i ungdomsrådene vil det kanskje uansett være noen grupper som alltid faller utenfor.

Sarpsborg kommune er positiv til forslaget om å involvere frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner i større grad i saker som berører de unge. Dette vil utfordre både organisasjonene, den enkelte kommune og ikke minst bør det lages en tydelig nasjonal veileder.

Kapittel 5 Myndighetsinitierte ordninger for medvirkning: Utvalget vil styrke ungdomsrådene som innflytelseskanal ved å utarbeide lovfastsatte nasjonale retningslinjer med statlig tilskudd til de som følger disse. De ønsker å supplere ungdomsrådene med andre ordninger for å sikre mangfoldet av ungdomsstemmer. Utvalget foreslår ekspertgrupperåd og regionale ungdomskonferanser. Videre foreslås det at ung.no får en egen post i statsbudsjettet og at kommuneansatte gis mer kompetanse på nettkommunikasjon med ungdom.

Tiltak i kapittel 4 må sees i sammenheng med forslaget om å styrke ungdomsrådene og at det bevilges penger til dette arbeidet. Det vil være hensiktsmessig å styrke ungdomsrådene med lovfastsatte nasjonale retningslinjer og som gir økonomisk støtte ved å følge disse. Dette vil være en del av å styrke ungdomsrådene inn i samfunnet og kommunenes politiske agenda. Erfaringene tilsier at det må jobbes mye i "kulissene" for å få ungdommen på banen og få et ungdomsråd til å fungere optimalt ut mot samfunnet og inn mot kommunen. Dette vil bety at ressurser vil være av avgjørende betydning for hvordan ungdomsrådene fungerer og dermed hvor mye innflytelse de har i samfunnet. Når det gjelder kompetanseheving av kontaktperson av ungdomsrådene vil dette være å betrakte som en kompetanseheving for kommunene. Dette alene er slik Sarpsborg kommune ser det ikke nok til å få godt fungerende ungdomsråd. Hvor vellykket ungdomsrådene blir i kommunene vil vel så mye være avhengig av hvordan kommunikasjonen er på de ulike nivåene som kompetanseheving på enkelte ansatte. Kommunene besitter allerede mye kunnskap på dette feltet som kan utnyttes bedre i arbeid med ungdomsråd. Dette vil kunne gi et tettere samarbeid mellom de ulike systemene og nivåene i kommunene.

Føringene som legges vil være med på å styre arbeid med ungdomsråd. Dette kan påvirke arbeidet i kommunenes ungdomsråd positivt og kan sette en god standard for arbeidet som skal gjøres. På den andre siden kan nasjonale føringer føre til for mye detaljstyring ut mot kommunene.

Gruppen av representanter for ungdommens bystyre i Sarpsborg kommune kom med eksempel på dette. De la vekt på at det for dem var positivt at hele grunnskolen i tillegg til videregående skoler er representert i ungdommens bystyre. De påpekte at de tenkte det ville slå uheldig ut dersom føringene utelot for eksempel videregående skoler eller barneskoler i ungdomsrådene. De opplevde det som nyttig at aldersspennet var stort og at dette la føringer for et større mangfold. Alle aldersgrupper har nyttig erfaring og kunnskap som kan være nødvendig for fellesskapet. I tillegg kan det være nyttig å se ungdomsrådene som et opplæringsystem hvor gamle representanter lærer opp nye. På den måten vil det bli et systemisk arbeid i rådene som fører til stor medvirkning fra de unge selv. I tillegg vil demokratiet utvikle seg hos den enkelte i ung alder dersom barneskolene også er representert og elevene vil dra med seg nyttig lærdom videre.

Sarpsborg kommune er positiv til at arbeidet med ungdomsrådene blir systematisert og videreført nasjonalt. Dog må ikke gitte forskrifter føre til detaljstyring ut mot kommunene. Forslag til forskrift bør sendes ut på høring før endelig vedtak.

Dersom frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner skal inn i ungdomsrådene må det legges føringer for hvordan dette arbeidet skal utføres, organiseres og hvem skal inkluderes. Det som kan bidra til at flere får engasjert seg er at representantene i ungdomsrådene ikke må

være medlem i elevrådene, men kan stille til valg på sin skole uavhengig av sin posisjon som eventuelt elevrådsmedlem.

For å vise at ungdomsrådene sammen kan utrette noe på nasjonalt plan kan det se ut som om tiltak for å sette i gang regionale ungdomsgruppemøter/konferanser og lignende har en hensikt. Det sees også på som nyttig at de som arbeider med ungdomsrådene kan ha sine nettverk og regionale konferanser. Dette kan i seg selv føre til kompetanseheving som utvalget påpeker som et eget tiltak. Å møte andre med samme hensikt og mål for å dele erfaringer og utfordringer kan alene føre til velfungerende ungdomsråd på lokalt nivå. Ungdomsrådene kommer på denne måten nærmere hverandre og kan dra nytte av hverandre. Sarpsborg kommune anbefaler at de regionale konferanser omfatter både et mål å møte andre ungdomsråd for rådernes medlemmer og et mål for å utveksle erfaringer for ungdomsrådernes kontaktpersoner.

Sarpsborg kommune er positiv til mangfold i ungdomsrådene, men stiller seg noe usikker i forhold til hvordan dette skal gjennomføres i praksis utover dagens ordning i kommunen. Økt fokus, større deltagelse og medvirkning kreves at det avsettes tilstrekkelig ressurser.

Sarpsborg kommune støtter forslaget med regionale ungdomskonferanser.

Tjenesten Ung.no har til hensikt å dekke unges behov for informasjon om ulike ungdoms temaer. Flere fra ungdommens bystyre i Sarpsborg hadde hørt om tjenesten og prøvd den. Det kan se ut som om siden har en nyttig opplysningsfunksjon ved at man kan være anonym når man stiller spørsmål. Skal tjenesten ha en egen post på statsbudsjettet bør det sikres at alle unge har ung.no i sin region eller fylke. På den måten kan man få generelle opplysninger samtidig som unge kan få opplysning rundt sitt eget lokale miljø.

Sarpsborg kommune støtter at ung.no får en egen post i statsbudsjettet og foreslås at tjenesten kan være felles for hvert fylke eller region.

Kapittel 6 Valgkanalen: Utvalget vektlegger skolenes demokratioppdrag som et vesentlig bidrag for å øke valgdeltakelsen, og anbefaler at det bygges opp en strategi for å øke de unges engasjement. På spørsmål om senking av stemmerettsalder fra 18 til 16 år er utvalget delt. Flertallet av utvalget anbefaler at stemmerettsalderen senkes til 16 år både ved lokale og nasjonale valg. Mindretallet anbefaler differensiert stemmerettsalder, dvs. 16 år ved kommunestyre- og fylkestingsvalg og fortsatt 18 år ved stortingsvalg.

Sarpsborg kommune anser at det er vesentlig at ungdom gis anledning til å engasjere seg i saker som opptar de på et tidligst mulig tidspunkt og anser ungdommene som viktige bidragsytere før endelig beslutning gjøres. En senking av stemmerettsalderen til 16 år vil gi ungdom god anledning til å involvere seg og vil medføre øke bevisstgjøring i forhold til egen mulighet for å påvirke samfunnsutviklingen. Samfunnsmessig antas det at dette på sikt vil medføre økt valgdeltagelse, dette antas å vedvare også til senere valg idet de unge er gitt en opplevelse av viktigheten av eget bidrag tidlig.

Representantene fra ungdommens bystyre i Sarpsborg mente det var riktig å opprettholde aldersgrense 18 år ved nasjonale valg. De opplever nasjonale valg som særdeles viktige og synes at aldersgrensen her fortsatt skal være 18 år. Ved lokale valg er de mer åpne for at aldersgrensen kan senkes til 16 år. Da kan unge valgdeltakere få nyttig og god erfaring før de skal stemme ved nasjonale valg.

Sarpsborg kommune ser at representanter fra ungdommens bystyre viser en god refleksjon om tema. Denne refleksjonen viser ungdommens ydmykhet og ansvar i forhold til å påvirke nasjonale valg, derimot ser de at egen kompetanse er nyttig erfaring ved lokale valg.

Sarpsborg kommune er av den oppfatning at det bør være samsvar mellom stemmerettsalder ved lokale og nasjonale valg. Dette sikrer god medvirkning, involvering og økt bevisstgjøring.

Sarpsborg kommune gir sin tilslutning til at stemmerettsalder senkes til 16 år både ved lokale og nasjonale valg.

Kapittel 7 Digitalt medborgerskap: Utvalget foreslår at digitalt medborgerskap integreres i det nye demokratifaget i skolen. De foreslår støtte til forskning på dette feltet da de mener det er behov for mer kunnskap om hvordan sosiale medier påvirker unges samfunnsengasjement og deltakelse.

Digitalt medborgerskap vises til i utvalget at dette er et område det finnes for lite kunnskap om og det vokser raskt. Likevel er det kommet for å bli og de unge bruker det i større grad enn voksne. De har fått større rom til å ytre seg, bli hørt og komme fram med saker de er opptatt av. Det er likevel usikkert om dette er fordi alle har blitt mer aktive eller om det å like og si kort meningen sin har blitt enklere selv om man kjenner en sak for lite. En annen utfordring i dette er å si meningen sin om andres innlegg når vedkommende ikke er tilstede. Da kan det være viktig at unge får opplæring i å vise respekt for andre selv om man har ulike meninger og ønsker.

Det har også blitt enklere å komme i kontakt med politikere og andre samfunnsstopper via for eksempel facebook og andre lignende sider. På den måten har geografisk avstand minsket og man kan kommunisere på tvers av grenser. Dette gjør det langt enklere enn tidligere å kommunisere med hverandre. Dette minsker også avstand mellom ulike nivåer i samfunnet.

Sarpsborg kommune støtter forslag om mer forskning av tema digitalt medborgerskap og at dette ses nærmere på i skolen uavhengig av et nytt demokratifag eller ikke.

Kapittel 8 Personvern i nye medier: Utvalget vil sikre unges personvern beskyttelse på internett blant annet gjennom at tjenesten slettmeg.no får en egen post i statsbudsjettet. Tjenesten bør videreføres og ligge under datatilsynet mener utvalget. Det bør stilles krav til netttaktører som Facebook og Google for å sikre standardiserte og brukervennlige personverninnstillinger mener utvalget. I tillegg mener utvalget at personopplysningsloven må innskjerpe foreldres rett til å publisere personopplysninger om egne barn. Utvalget mener skolen må gi opplæring i nye medier og at dette tas inn i undervisningen om digital kompetanse.

Dette feltet er relativt nytt i vårt samfunn og byr på nye og ulike utfordringer enn tidligere. Utvalget presiserer at nettverksadministratorer ikke er like flinke til å lage brukervennlige tjenester eller god nok informasjon. Spesielt gjelder dette opplysninger, bilder og informasjon forbrukere legger ut på sider som facebook og google. Informasjonen som legges ut vil være tilgjengelig for mange og vil for noen kanskje også få uønskede konsekvenser.

En annen utfordring som oppstår ved bruk av nye medier er digital mobbing. Mobbing på nett foregår gjerne anonymt og kan være av mer alvorlig art enn ansikt til ansikt mobbing fordi personer kan være tøffere når man kan skjule seg bak anonymitet på internett. Slik type mobbing må det tas alvorlig tak i og finne effektive tiltak som kan avhjelpe i slike tilfeller. Dette må det tas tak i og utvikle tiltak mot. Konsekvensene av mobbing kan bli et samfunnsproblem hvor enkelt personer kan oppleve seg krenket og utvikle problemer i den forbindelse.

For forbrukere som opplever uheldige virkninger av nettbruk enten i form av digital mobbing eller uønsket reklame/ oppsøkende tjenester vil det være særskilt viktig med tilgjengelig informasjon om hvordan man skal gå videre for å slette eller rapportere uheldigheter på internett. Slettmeg.no er i dag en slik tjeneste hvor man kan få råd og veiledning for å komme seg ut av og videre i en slik situasjon. Slettmeg.no har vokst i etterspørsel den senere tiden og vil være vesentlig at tjenesten videreføres og utvikles i den grad den framstår i dag.

Sarpsborg kommune støtter utvalgets forslag om å få mer kunnskap på dette feltet samtidig som tjenester som slettmeg.no videreføres.

Når det gjelder barn og unges rettigheter kan det virke som om de er mindre ivaretatt enn voksne på dette feltet. Det er flere eksempler på foreldre som legger ut informasjon om seg og sitt barns situasjon som for eksempel i en barnefordelingsak eller barnevernsak. I en slik situasjon er foreldrene sårbare og i en vanskelig situasjon og det kan være deres mål å innhente sympatistemmer som fører til deres handlinger. Barn og unge som blir utsatt for denne type eksponering er i en spesielt sårbar situasjon. De skal takle både å bli utgitt i digitale medier samtidig som de skal forholde seg til en allerede vanskelig hverdag. Det vil være av vesentlig betydning å påse at disse barnas rettigheter for beskyttelse opprettholdes i slike tilfeller og samfunnet har et stort ansvar for dette.

Sarpsborg kommune støtter forslaget til å innskjerpe foreldres rett til å publisere personopplysninger om egne barn.

Når det gjelder opplæring i skolen om personvern blir det viktig at dette følges opp videre og i tråd med utviklingen. Utviklingen av digitale teknikker skjer i rask fart og faren for at skolen underviser i "gammelt nytt" kan fort bli stor dersom ingen passer på at kunnskap på feltet innhentes jevnlig. Dette vil være av vel så stor betydning som at en ansatt i skolen har et særlig ansvar for denne type arbeid.

I dag er det i Sarpsborg kommune prosedyrer for hvordan skolen skal forholde seg til og bruke internett både som sosialt medium, men også som en læringsinstitusjon. Det ansees som at dette fungerer godt nok i Sarpsborg kommune og framstår via dette som et godt eksempel for elever og foreldre.

Sarpsborg kommune støtter at opplæring i digitale medier må være en del av undervisningen i framtiden og at skolene må være gode eksempler. I tillegg mener Sarpsborg kommune at kunnskap må innhentes jevnlig fra sentralt hold.

Kapittel 9 Unge under offentlig omsorg: Utvalget anbefaler at det blir innført erfaringskonsulenter og tillitspersoner og at familieråd som metode i barnevernet institusjonaliseres. Utvalget foreslår lovendringer i barnevernloven ev. utredning i forhold til;

- dokumentasjon av barn og unges involvering i saken og om deres mening er vektlagt
- krav til samtykke om plassering utenfor hjemmet som et frivillig tiltak fra barn fra 12 år
- om barn over 15 år kan la seg frivillig plassere i institusjon eller fosterhjem uten samtykke fra foreldre
- at reglene om inngrep i selvbestemmelsen under institusjonsopphold bør inntas i lov og at tilsynet med barnevernsinstitusjonene økes i omfang

Avslutningsvis i kapitlet påpeker utvalget på at unge asylsøkere bør gis mulighet for å medvirke i egen sak og at alle enslige mindreårige blir plassert i omsorgsinstitusjon med de rettigheter dette innebærer.

Sarpsborg kommune anser at et av de aller viktigste prinsippene å bygge barnevernarbeidet på i fremtiden vil være barn og unges innflytelse i egen sak. Kommunikasjonen mellom barn/unge og det offentlige hjelpeapparatet må baseres på åpenhet, troverdighet, tillitt og respekt, og ikke minst erkjennelsen om barns lojalitet overfor foreldre og andre voksne. Arbeidet er igangsatt, men det vil ta tid å endre holdninger fra at "voksne vet best" til å innføre arbeidsformer/rutiner hvor barn og unge gis mulighet til å påvirke beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudet som omhandler deres hverdag.

Sarpsborg kommune støtter synspunktet om at dokumentasjon av direkte kontakt med barn og unge må dokumenteres og vektlegges på lik linje med alt annet barnevernfaglig arbeid.

Utvalget anbefaler at det prøves ut en ordning med erfaringskonsulenter i barneverntjenesten med mål om at disse skal kunne bruke egen historie for å kunne hjelpe andre. Det opplyses at innenfor psykisk helsevern og rus, er det de siste årene engasjert erfaringskonsulenter som støttespillere for barn og ungdom. Det gis ingen opplysninger om hvilken erfaring man har med dette. Sarpsborg kommune foreslår at det innhentes erfaringer fra dette feltet før det tas en beslutning om dette bør innføres i barnevernfeltet. Dersom slike erfaringskonsulenter skal være en del av arbeidet i barnevernet bør dette kvalitetssikres med tanke om at forhold til egen oppvekst må være gjennomarbeidet og at vedkommende har gjennomgått et opplærings- og sertifiserings/godkjenningsprogram.

Sarpsborg kommune anbefaler at det blir foretatt en nærmere utredning om hvilke erfaringer andre faginstanser har angående erfaringskonsulenter og tillitspersoner.

Sarpsborg kommune ved barneverntjenesten har gjennomført opplæring i bruk av familieråd våren 1999, og tok metoden i bruk høsten samme år. Metoden brukes aktivt og medfører at dette blant annet resulterer i økt åpenhet i familie/nettverk om problemer/utfordringer samt bedre utnyttelse av ressursene i både privat og offentlig nettverk. Imidlertid kan også andre nettverksbaserte metoder gi samme fordeler, for eksempel NTT (nettverksterapeutiske tiltak) og nettverksmøter benyttet i undersøkelsessaker i barnevernet.

Sarpsborg kommune støtter forslaget om at familieråd institusjonaliseres og anbefaler andre lignende metoder i tillegg.

For å videreføre prinsippet om barns innflytelse i egen barnevernssak, anser Sarpsborg kommune at det har stor betydning at dette også drøftes i forbindelse med plasseringer i henhold til barnevernloven § 4-4, femte ledd. Gjeldende lovverk tilsier at en plassering av barnet basert på foreldrenes samtykke, er å anse som frivillig selv om plasseringen gjennomføres mot barnets vilje. Dette bygger på prinsippet om at formålet med en plassering av barnet, skal være å hjelpe foreldrene til å ivareta omsorgen for barnet. En plassering vil imidlertid i minst like stor grad rette seg mot barnet, og problemstillingen blir da om barnets samtykke skal foreligge. Sarpsborg kommune er enig i at det er grunnlag for å utrede nærmere om barnets samtykke til plassering allerede bør foreligge ved 12-årsalder. Utvalget setter videre spørsmålsteget ved om barn ved fylte 15 år på eget samtykke bør gis anledning til å bli plassert utenfor hjemmet uavhengig av foreldrenes samtykke. Sarpsborg kommune anser at konsekvensene for ungdommens valg ev. bør utredes før en lovendring gjøres.

Sarpsborg kommune støtter forslaget om at det bør utredes om barn som er fylt 12 år må samtykke til plassering etter § 4-4, femte ledd i barnevernloven og om ungdommens samtykke til frivillige plassering uten samtykke fra foreldrene bør gjøres gjeldende fra en gitt alder.

I forhold til om reglene om inngrep i selvbestemmelsen under institusjonsopphold bør inntas i lov og at tilsynet med barnevernsinstitusjonene økes i omfang, har Sarpsborg kommune erfaring med at institusjonene vurderer og utarbeider svært forskjellige retningslinjer for drift og ivaretagelse av barn/ungdom. Dette kan slå svært uheldig ut og medføre alt fra at barn/ungdom ikke får vanlig "foreldreoppfølging/omsorg" til at det ved enkelte institusjoner utvikler seg en forståelse/praksis med nødvendig bruk av fysisk makt og skjerming. Sarpsborg kommune er enig med utvalget på dette området. I tillegg deler Sarpsborg kommune utvalgets syn om at institusjoner med utelukkende profittmotiv bør avvikles, og at alle ansatte i barnevernsinstitusjoner bør sikres grundig opplæring som vedlikeholdes med jevnlig veiledning/oppfølging.

Spørsmål om økt omfang av tilsyn bør settes opp mot hvordan tilsynet gjennomføres på institusjonen. For å sikre de unges rettigheter og mulighet for medvirkning må tilsyn organiseres slik at barn/unge er tilstede på institusjonen når tilsynet foregår.

Sarpsborg kommune støtter derfor at regler om ivaretagelse/inngrep blir inntatt i lov samt at det lovbestemte minimumstilsynet ved institusjonene både økes og endres i form.

Mindreårige asylsøkere som bor i Norge uten foreldre/foresatte er i en særlig sårbar situasjon. Det er grunn til å tro at denne gruppen vil være enda mer utsatt for uheldig påvirkning/utnytting enn andre ungdommer på samme alder. Unge asylsøkere muligheter til å medvirke i asylsaken bør forbedres samt at mindreårige asylsøkere bør plasseres i egne omsorgsentre evt. omsorgsinstitusjon uansett alder.

Sarpsborg kommune støtter forslaget om at unge asylsøkeres muligheter til å medvirke i asylsaken må forbedres og at alle enslige mindreårige asylsøkere skal plasseres i omsorgsinstitusjon.

Miljømessige konsekvenser:

Økonomiske konsekvenser:

Følgende forslag til tiltak vil medføre behov for tilførsel av statlige midler til kommunene:

- *krav om kompetanseheving om elevmedvirkning for lærere som gis ansvar for elevråd*
- *økt delaktighet fra frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner i ulike samarbeidsfora*
- *motivere for at flere ungdommer deltar i ulike organisasjoner ved å sikre nødvendig ressurser til lederskap og oppfølging*
- *administrering og bruk av skolens lokaler utenom undervisningstid*
- *videreføring av ungdomsrådene med nye forskrifter*
- *lokale og regional ungdomskonferanser*
- *bruk av erfaringskonsulenter og tillitspersoner i barnevernet*
- *institusjonalisering av familieråd og andre lignende metoder i tillegg i barnevernet*

Rådmannens innstilling:

Sarpsborg kommune slutter seg i all hovedsak til tilrådingen i NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning. Merknader som fremkommer i saken, vedtas som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse. Ovennevnte uttalelse sendes barne- likestillings og inkluderingsdepartementet.

Behandling i Komité for tjenesteutvikling 10.04.2012

Følgende hadde ordet under behandling av saken: Emil Engeset (H), Fredrik Bjørnebekk (AP), Julia Brännstrøm (FRP), Ann-Karin Aarvik (KRF), Line Bunes Olsen (AP) og Svein Larsen (AP)

Kommunesjef Uno B. Larsen og enhetsleder Else-Grethe Mathisen orienterte om saken og besvarte spørsmål.

Representanten Emil Engeset (H) fremmet følgende endringsforslag til saken:

Setning "Sarpsborg kommune gir sin tilslutning til at stemmerettsalder senkes til 16 år" endres til "Sarpsborg kommune mener stemmerettsalder skal beholdes på 18 år ved både lokale og nasjonale valg. Det er viktig å sikre tilgjengelighet til og åpenhet rundt organisasjonskanalen, som er en bedre kanal for å fremme ungdoms engasjement og påvirkningskraft."

Representanten Fredrik Bjørnebekk (AP) fremmet på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk venstreparti og Senterpartiet følgende endringsforslag:

Under kapittel 6 i kursiv tekst: Stryke "både" og "og nasjonale".

Votering

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt med endring:

Endringsforslag fra AP, SV og SP ble vedtatt med 7 stemmer (AP4, SV1, SP1, KRF1)

Endringsforslaget til Høyre fikk 4 stemmer og falt (H2, FRP2)

Vedtak

Sarpsborg kommune slutter seg i all hovedsak til tilrådingen i NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning. Merknader som fremkommer i saken, vedtas som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse. Ovennevnte uttalelse sendes barne- likestillings og inkluderingsdepartementet.

Med følgende endringsforslag:

Sarpsborg kommune gir sin tilslutning til at stemmerettsalder senkes til 16 år ved lokale valg.

Saksutskrift oversendes saksbehandler for ekspedering/oppfølging.

RETT UTSKRIFT

Dato 16. april 2012

Kathinka Messel
Møtesekretær